יובענפוהי ידורן צפרי שמיא איקרו צפרי סתמא לא איקרו ת"ש 2כל צפור טהורה מכלל דאיכא טמאה לא מכלל דאיכא אסורה מאי היא אי טרפה בהדיא כתיב ואי בשחוטה דמצורע מסיפא דקרא נפקא 3וזה אשר לא תאכלו מהם א)לרבות שחוטת מצורע לעולם בשחוטה דמצורע א] ולעבור עליו בעשה ובלא תעשה ולוקמה בטרפה ולעבור עליו בעשה ולא תעשה ב)דבר הלמד מענינו ובענינא דשחוטה כתיב ת"ש 4שתי צפרים חיות מאי חיות לאו שחיות בפיך מכלל דאיכא (א) לאו שחיות בפיך לא מאי חיות שחיין ראשי אברים שלהן ת"ש מסיפא טהורות (ב) מכלל דאיכא טמאות לא מכלל דאיכא טרפות טרפות מחיות נפקא הניחא למאן דאמר ג)טרפה חיה אלא למ"ד טרפה אינה חיה מאי איכא למימר ועוד בין למ"ד טרפה חיה בין למ"ד אינה חיה מדתנא דבי ר' ישמעאל נפקא ד)דתנא דבי רבי ישמעאל נאמר מכשיר ומכפר בפנים ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ מה מכשיר ומכפר האמור בפנים עשה בו מכשיר כמכפר אף מכשיר ומכפר האמור בחוץ עשה בו מכשיר כמכפר אלא אמר רב נחמן בר יצחק למעוטי צפורי עיר הנדחת למאי אי לשילוח ה)לא אמרה תורה שלח לתקלה ב] אלא לשחיטה רבא אמר למעוטי שלא לזווג לה אחרת קודם שלוחיה למאי אי לשחיטה הא בעיא שילוח אלא לשילוח רב פפא אמר לצפורים (ג) שהחליפו א] ו)(בצפורי) עבודה זרה דכתיב 5והיית חרם כמוהו ז)כל מה שאתה מהייה הימנו כמוהו למאי אי לשילוח לא אמרה תורה שלח לתקלה אלא לשחיטה רבינא אמר הכא במאי עסקינן בעוף שהרג את הנפש היכי דמי ח)אי דגמר דינא בר קטלא הוא אלא קודם גמר דינא ולמאי אי לשילוח בעי לאתויי לבי דינא וקיומי 6ובערת הרע מקרבך אלא לשחיטה: עוף טמא רובץ על ביצי עוף טהור: בשלמא עוף טמא רובץ על ביצי טהור בעינן צפור וליכא אלא עוף טהור רובץ על ביצי עוף טמא הא צפור הוא כדאמר רב כהנא 7תקח לך ולא לכלביך הכא נמי תקח לך ולא לכלביך והיכא איתמר דרב כהנא אהא דתניא אאם טרפה חייב בשילוח באפרוחים טרפות פטור משילוח מנא הני מילי אמר רב כהנא דאמר קרא תקח לך ולא לכלביך ט)ולהקיש אם טרפה לאפרוחים מה אפרוחים טרפות פטור משילוח אף אם טרפה נמי פטור מלשלח
אם

ובענפוהי ידורן צפרי שמיא. והכא לא כתיב כנף וע"כ עופות טמאין נמי מתקבלין באילנות ומשתמעי כולהו מצפור: **מדקאמר צפור טהורה מכלל דאיכא טמאה.** דאי אין טמאים בכלל צפור לכתוב קרא כל צפור תאכלו: ומשני האי טהור לאו למעוטי טמאה אתא אלא למעוטי אסורה ומן הטהורים י) היא וטרפה: **והא בהדיא כתיב.** (ויקרא כב) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה ובעוף טהור מיתוקם קרא במ"כ כ) שיהא מטמא בבית הבליעה: **אי שחוטה דמצורע.** ושחט את הצפור האחת ל) וקי"ל בע"ז (דף עד.) ובקדושין (דף נז.) דאסורין בהנאה: **וזה אשר לא תאכלו מהם.** יתירא הוא מהם מן הטהורין דהא אטהורין דלעיל מיניה קאי: **לרבות שחוטה דמצורע.** אבל המשולחת מותרת דלא אמרה תורה שלחנה כדי שיכשלו בה אחריני שיהו לדין ואוכלין אותה בני אדם אלא ודאי מותר: **עשה.** טהורה תאכלו ולא האסורה כגון שחוטה דמצורע ולאו הבא מכלל עשה עשה: **ואימא לרבות טרפה.** כלומר אמאי נימא לך לאוקומי עשה בשחוטה דמצורע טפי מטרפה: **דבר הלמד מענינו.** זה אחד מי"ג מדות מקרא שכתוב סתם ואין אנו יודעין במה מדבר הוי לומדו מענינו: **והא בענינא דשחוטה כתיב.** טהורה תאכלו והא ודאי לא איל לה אלא שחוטה ועלה כתיב וזה אשר לא תאכלו מן השחוטה: **שתי צפרים חיות מאי חיות לאו חיות לפיך.** דאוות לפיך טהורות ומדכתיב צפרים חיות מכלל דאיכא דשמייהו צפרים ולא חיות ניניהו דהוו טמאות: **שחיין ראשי אברים שלהן.** למעוטי מחוסרות אבר: **לאו מכלל דאיכא טמאות.** בלשון קושיא: ומשני לא מכלל דאיכא אסורות טרפות ומעטינהו דלא ליתכשרו לטהרת מצורע אע"ג דלאו קרבן ניניהו אלא מחוץ למחנה שוחטה אל כלי חרס: **מחיות נפקא.** ולא טרפה דאינה חיה: **הניחא.** הא דמצרכת קרא אחרינא למאן דאמר טרפה חיה: **ועוד.** טרפה מדתנא דבי רבי ישמעאל מבנין אב נפקא: **מכשיר בפנים.** אשם מצורע וחטאות מחוסרי כפרה דזבין ויולדות שאינן באין אלא להכשירן בקדשים: **מכפר בפנים.** כל חטאות ואשמות: **מכשיר בחוץ.** צפרי מצורע שהן לטהר: **מכפר בחוץ.** שעיר המשתלח: **עשה בו מכשיר כמכפר.** בכל מילי כשרות וטהרה שהרי גם המכשירין קרבים האמורין שלהן: **אף בחוץ עשה מכשיר.** צפרים כמכפר שעיר המשתלח לאסור במום דבעי ראוי לשם שבאיזה שיפול הגורל לשם יהיה ראוי למזבח: **אמר רב נחמן.** טהורות למעוטי צפורים של עיר הנדחת: **ולמאי.** להי מינייהו איצטריך קרא להן דהא מלתא פשיטא דשל עיר הנדחת לאו בר שילוח הוא דלא אמרה תורה שלח לתקלה דממון עיר הנדחת אסור ואם ישלחנה יהיו בני אדם צדין אותה לאחר זמן: **אלא בשחוטה.** אפילו ההיא דשחוטה היא ולא אכלי לה ויכול לשורפה אחר שחיטה לא תיתי מעיר הנדחת: **רבא אמר.** להכי אתי טהורות שלא יזווג לה אחרת שאם בא לידו מצורע אחר לאחר שיטהר את זה לא יאמר הכהן הבא אחרת ויזווגנה לחיה של מצורע ראשון דהכי משמע טהורות מכלל דאיכא אסורות ומאי ניהו הנשארת למצורע: **ולמאי.** בעית לה למצורע: **אי לשחיטה הא בעיא שילוח.** משום מצורע קמא ופשיטא דאסור: **אלא לשילוח.** ותיפוק ליה לשילוח דתרוייהו: **רב פפא אמר.** טהורות למעוטי צפרים שהחליפן ולקחן מן העובד כוכבים בדמי עבודה זרה שמכר לו: **ולמאי.** קבעי לה דמבעי קרא למיסרה: **אי לשילוח.** פשיטא דאסור: **בר קטלא הוא.** ופשיטא דאינו ראוי לשלוח ולא לשחיטה דהא דינו בסקילה: **אלא לשחיטה.** דאי משום ובערת הרע הרי מבוער מן העולם הוא: מ)**רבי אליעזר מחייב לשלח.** אע"פ שאין הבילים שלו הואיל ומנהגו בכך ששוכן על בילים אחרים ועוף טהור הוא ולא זהו שקורין קוקו"א: **קורא וכו'.** אבל נקבה אפילו רבנן מודו כדמפרש בגמרא [ע"ב] טעמא דרבי אליעזר: **אם טרפה.** האם של אפרוחים טרפה חייב לשלח אבל אפרוחים טרפות אינו חייב לשלח את האם:

טרפות מחיות נפקא. תימה הא דרשינן מיניה שחיין ראשי אברים וליכא למימר דה"ק דטרפה ידעינן מכל שכן דמחוסר אבר דאמעיט מחיות דאכתי איצטריך קרא למעוטי טרפה אתא ולא למחוסר אבר וע"ק דקאמר הניחא למ"ד טרפה חיה דמשמע לדידיה לא ממעטינן טרפה מחיות ובפ"ק דע"ז (דף ה:) אמרינן מנין למחוסר אבר שאסור לבני נח שנאמר מכל החי אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אברים שלה ופריך והא מבעי ליה למעוטי טרפה מלהחיות זרע נפקא הניחא למ"ד טרפה אינה יולדת אלא למאן דאמר טרפה יולדת כו' אלמא ממעט טרפה מקרא דמכל החי אפילו למ"ד טרפה חיה דלמ"ד דיולדת כ"ש דחיה דאפילו למ"ד דחיה מצי סבר דאינה יולדת כדמשמע באלו טרפות (לעיל דף נז:) ומשמע נמי התם דליכא לאוקומי קרא אתרוייהו וי"ל דהתם דלקיום העולם אין סברא למעט מחוסר אבר אלא טרפה דאע"ג דחיה אינה חיה זמן מרובה אבל הכא איכא לאוקומי אתרוייהו ולמ"ד טרפה חיה לא מסתבר למעט מיניה טרפה כיון דאיכא לאוקומי אמחוסר אבר או שמא יש לחלק בין חי לחיות:

למעוטי צפרי עיר הנדחת. תימה הא נמי נפקא מדתנא דבי רבי ישמעאל דכיון שאסורים בהנאה לא קרינן ביה ממשקה ישראל ואפשר דלא ממעטינן ממשקה ישראל אלא דומיא דערלה וכלאי הכרם שלא היה להם שעת הכושר כדאמר פ"ק דמנחות (דף ו.) והילך אפילו לכפרה מותרות דאי משום הנאה מצות לאו ליהנות ניתנו ג] ול"ע בבהמת עיר הנדחת אם עבר והקדישה והקריבה אם הוא קרבן כשר כיון ס)דלשרפה קיימא:

שלא יזווג לה אחר. ל"ע היאך משמע זה מטהורות ואמ"ת ומיות ל"ל וי"ל דרבה ס)ורב נחמן בר יצחק לא פליגי אהדדי ותרי מיעוטי חד למר וחד למר:

לצפרים שהחליפן בעבודה זרה. כאן נמי ל"ל דלכפרה כשרות דאל"כ תיפוק ליה מדתני דבי רבי ישמעאל ומשום הכי נקט שהחליפם בעבודה זרה אבל צפרים הנעבדים פשיטא דאסורין דאין ראויין לכפרה:
הכי

מסורת הש"ס

א) [קדושין נז.], ב) [לעיל קטו: וש"נ], ג) [לעיל מב. וש"נ], ד) כריתות כה. ע"ש קדושין נז., ה) [לעיל קטו. יומא סו: קדושין נז:], ו) [הרש"ל מוחק תיבות בצפורי וכתב דצ"ל שהחליפו בעבודה זרה דכתיב וכו' וכ"כ רש"א וכ"מ מתוס' ד"ה לצפרים], ז) [קדושין נח. ע"ז נד: תמורה ל:], ח) [לעיל קלח:], ט) [צ"ל ולהקיש וכ"ה בילקוט], י) [לפי הרש"ל צ"ל הטהורים הס"ד ואח"כ מה"ד אי טרפה והא סי'], כ) [אמור פרק ד], ל) [ויקרא יד], מ) [דיבור זה וגם דיבור שאחר זה שמתחיל קורא וכו' לית להו שייכות להכא בסוגיא ועל כרחך דשייכא לעיל במשנה קלח: ועי' בפרש"י לעיל וקצת צריך תיקון], נ) [צ"ל דלהכריזה], ס) [נלע"ד דרבה],

◆

תורה אור השלם

1. עָפְיֵהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ שַׂגִּיא וּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵהּ תְּחֹתוֹהִי תַּטְלֵל חֵיוַת בָּרָא וּבְעַנְפוֹהִי יְדוּרָן צִפֲּרֵי שְׁמַיָּא וּמִנֵּהּ יִתְּזִין כָּל בִּשְׂרָא: דניאל ד ט
2. כָּל צִפּוֹר טְהֹרָה תֹּאכֵלוּ: דברים יד יא
3. וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ מֵהֶם הַנֶּשֶׁר וְהַפֶּרֶס וְהָעָזְנִיָּה: דברים יד יב
4. וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב: ויקרא יד ד
5. וְלֹא תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ כִּי חֵרֶם הוּא: דברים ז כו
6. וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדְךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: דברים יג ו
7. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים: דברים כב ז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' מכלל דאיכא דלאו שחיות: (ב) שם ת"ש מסיפא טהורות לאו מכלל דאיכא: (ג) שם רב פפא אמר לצפרים שהחליפן בעבודה זרה כצ"ל ותיבת בצפורי נמחק:

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' יא טוש"ע י"ד סי' רצב סעיף א:
טז ב מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ז:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בגמ' דמצורע ולעבור עליו בעשה. נ"ב מיי' פי"א מהלכות טומאת צרעת הל' ז': ב] שם אלא לשחיטה וכו' אלא לשילוח וכו' לציפורים שהחליפו וכו' הכא במאי עסקינן בעוף שהרג וכו'. על כל זה עיין מיי' פי"א שם הל' ז' ח' וע"ש בכ"מ הל' ח': ג] תוס' ד"ה למעוטי וכו' ול"ע וכו'. נ"ב עי' שער המלך פ"ד מהל' גירושין סוף הל' ב:

◆

לעזי רש"י

קוקו"א [קוק"ו]. קוקיה.

◆

מוסף רש"י

לרבות שחוטת מצורע. אסר בהיתר הוא (קדושין נז.). **דבר הלמד מענינו.** דבר סתום שאין מפורש בו במה מדבר, הוי למדו מן הענין, פרשה שנכתב בה במה הענין מיירי (לעיל קמו:) אם אי אתה יודע במה הכתוב מדבר, צא ולמד מפרשה שכתוב בה ולפי הפרשה הוא נכתב אגלה (סנהדרין פו.). **למ"ד טרפה חיה.** לעיל (נז:) אמרו לו והלא הרבה מתקיימות שנים ושלש שנים (לעיל מב.). **טרפה אינה חיה.** אין סופה לחיות (שם). **מכשיר ומכפר בפנים.** מכשיר בפנים אשם מצורע (קדושין נז. כריתות כה.) מכפר בפנים כל הקרבנות (קדושין שם) חטאות ואשמות (כריתות שם). **מכשיר ומכפר בחוץ.** מכשיר בחוץ, צפורי מצורע (כריתות שם) מכשירי בחוץ הן שהרי חוץ לעיר נעשית מצותה ולהכשיר את המצורע לבא במחנה (קדושין שם) ומכפר בחוץ, עגלה ערופה (שם) שעיר המשתלח ועגלה ערופה (כריתות שם). **בפנים עשה בו מכשיר כמכפר.** לא חלק בין אשם מצורע לשאר אשמות (שם ושם). **אף כו' בחוץ עשה בו מכשיר.** צפרי מצורע דאסורין בהנייה מחיים, **כמכפר.** כשעיר המשתלח ועגלה ערופה (כריתות שם). **ובערת הרע מקרבך.** מצוה על כל הפוגע במיתה להביאן לב"ד כדי לבער רשעים מישראל (לעיל קלט.).

◆

שיטה מקובצת

א] רב פפא אמר לצפרים שהחליפן בעבודת כוכבים דכתיב והיה כצ"ל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones